Västerbottens Ornitologiska Förening

Verksamhetsberättelse 2021

Styrelsen:
Bertil Strömberg, ordförande
Christina Adolfsson, kassör
Hanna Eriksson, sekreterare
Jan Eriksson, medlemssekreterare
Dag Österlund, webbansvarig
Agnes Eriksson, kontaktperson skogsfrågor BLS
Ledamöter: Per Olof Nilsson
Suppleanter: Jan-Erik Wallin, Christer Olsson

Revisorer: Torbjörn Ros, Roger Viklund, ersättare: Hans Bång, Karl-Gunnar Rehn

Valberedning: Marcus Östman (sammankallande), Jonas Gustafsson, Ralf Norberg

Tidskriften *Fåglar i Västerbotten*
Christer Olsson, ansvarig utgivare, redaktör
Ritu Andersson, redaktör
Dag Österlund, redigerare

Hemsidan: Dag Österlund, webansvarig

Lokalföreningar: Umeå Fågelförening (**UFF**), Jan Roslin (sammankallande), Ritu Andersson, Åsa Gustafsson, Ellen Hjelmare

Viltförvaltningsdelegationen (VFD): Christian Emanuelsson, Gargnäs, representerar VOF i denna delegation under Länsstyrelsen Västerbotten

Lokala kontaktpersoner:
Bjurholm (vakant)
Dorotea: Per Anders Persson
Lycksele: Per Hansson
Malå: Alf-Runde Öberg
Nordmaling: Jean-Michel Roberge
Norsjö: Carina Röös Lindmark
Robertsfors: Leif Bildström
Skellefteå: Mattias Laisfeldt
Storuman: Håkan Rune
Sorsele: Bernt-Erik Nordenström
Vilhelmina: Inga Olofsson
Vindeln: Henrik Sporrong
Vännäs: Christer Laggar
Åsele: Sture Gustafsson

Projekt och verksamheter under VOF:

Projekt Havsörn, projektansvarig Jan-Erik Wallin (se verksamhetsrapport nedan)
Projekt Kungsörn, projektansvarig Per-Olof Nilsson (se verksamhetsrapport nedan)
Projekt Pilgrimsfalk, projektansvarig Per-Olof Nilsson (se verksamhetsrapport nedan)
Projekt Jaktfalk, projektansvarig Per-Olof Nilsson (se verksamhetsrapport nedan)
Projekt Berguv, projektansvarig Ulf Sperens (se verksamhetsrapport nedan)
Projekt Vitryggig hackspett, projektansvarig Christer Olsson (se verksamhetsrapport nedan)

Stora Fjäderäggs Fågelstation (SFF): Christer Larsson (projektansvarig), Andreas Garpebring, Anna Hallmén (se verksamhetsrapport nedan)
Umedeltats Fältstation (UDF): Per Bernhardsson (projektansvarig), Thomas Brodin, Ulf Skyllberg, Jan Roslin, Erik Andersson, Stefan Delin (se verksamhetsrapport nedan)
Regionala Rapportkommitéer (RRK): sammankallande Niklas Andersson, Västerbotten (se verksamhetsrapport nedan), sammankallande Håkan Rune, Södra Lappland
Umeå Fågelförening (**UFF**): sammankallande Jan Roslin (se verksamhetsrapport nedan)

Medlemmar: Medlemsantalet enligt uppgift från BLS uppgick totalt för 2021 till 447 medlemmar (ordinarie 417, ungdom 3, familjemedl. 26, utland 1). Det totala medlemsantalet avspeglar dels sk. *direkta* medlemmar i VOF, 206 st (dvs. de som betalt VOF's medlemsavgift), och dels sk. *integrerade* medlemmar, dvs. medlemmar i BLS skrivna i Västerbottens län, 241st, och därmed även medlemmar i VOF. (Du som är direkt medlem i VOF är därmed även medlem i riksföreningen BLS, även om du inte betalar BLS's medlemsavgift. 2021 är det 76 st. som betalar medlemsavgift till VOF men ej till BLS.) För verksamhetsåret 2020 var det totala antalet medlemmar 435 och antalet direkta medlemmar i VOF 194 – det är en ökning med 12 medlemmar, och alla är *direkta* medlemmar i VOF.

Förra årsmötet kunde konstatera att tyvärr många aktiva fågelskådare, inte minst i Umeåområdet, var medlemmar i BLS, men *inte* i VOF. Det har därför varit en uppgift för styrelsen att försöka öka antalet direkta medlemmar. Detta har bl.a. skett genom att på olika sätt klargöra att ett viktigt skäl för att vara *direkt* medlem i VOF är att på så sätt stödja föreningens fågelskyddsarbete – ett arbete som föreliggande verksamhetsberättelse, inte minst projektrapporterna nedan, vittnar om. Det har även varit viktigt att göra projektansvariga uppmärksamma på att åtminstone de som aktivt arbetar inom projekten, och således ingår i föreningens försäkringar, därför även bör vara direkta medlemmar i VOF. Vi får tillsvidare nöja oss med att konstatera att vi under året åtminstone fått 12 nya *direkta* medlemmar. Något mer om detta nedan under rubriken *Nya medlemmar*.

Fåglar i Västerbotten: medlemstidningen FiV har utkommit med 2 nummer (Nr 1 på drygt 80 sidor!), samt rapportnumret "Fågelrapport för landskapet Västerbotten 2019". Motsvarande rapport "Fågelrapport för landskapet Västerbotten 2020" är nu under tryckning och distribution. Vår webansvarige har även detta år måst arbeta med att redigera såväl FiV som rapportnumren. Man har trots upprepade försök ej lyckats hitta någon som är villig att gå in som redigerare, så erbjudandet kvarstår. Under alla omständigheter är det ytterst glädjande att kunna konstatera att papperstidningen lever i högönsklig välmåga! Mer om Fågelrapporterna nedan under RRK.

Hemsidan: sedan vår hemsida http://vasterbotten.bidlife.se för några år sedan fick en rejäl ansiktslyftning och nu hittat sin form är den ett betydande forum i kommunikationen mellan såväl föreningens medlemmar som mellan föreningen, allmänhet och media.

Styrelsens arbete 2021: styrelsen har under verksamhetsperioden genomfört 10 protokollförda sammanträden. På grund av pandemin har samtliga sammanträden genomförts via länk på zoom. Det har fungerat överraskande väl, och öppnar upp för möjligheten att i framtiden styrelsemedlemmar kan bo och verkar ute i hela VOF's verksamhetsområde, utan att det innebär dyra resor etc. i samband med styrelsens möten – som även under 2022 av allt att döma kommer att vara fysiskt förlagda till Umeå, men kan kompletteras med deltagare utanför Umeå via länk.

Olika fågelskyddsarbeten och ärenden: styrelsen har under verksamhetsperioden inlämnat 10 skriftliga yttranden baserade på direkta remisser, varav flera rört planerad bergtäkt-verksamhet, och där vi i samtliga fall gjort exploatörerna uppmärksamma på att den i dag

ytterst hotade berguven inte sällan trivs i bergtäkter. Men att det med rimliga åtgärder inte nödvändigtvis behöver innebära en konflikt mellan uven och täktverksamheten. Mer om berguven nedan i verksamhetsrapporten Projekt Berguv. Andra ärenden har gällt naturskyddsområden, och bl.a. nya förslag från Umeå Energi om en dragning av en kraftledning, den här gången norr om Umeå från Stornorrfors till Villanäs. Styrelsen har även yttrat sig i ytterligare ett antal ärenden som kommit till vår kännedom och som på olika sätt rört fågelskyddsärenden, bl.a. frågor kring skyddsjakt på skarv efter Västerbottenskusten, och den nya jaktlagstiftningen som närmast innebär fri jakt på trana och gås som uppges störa i jordbruksområden. Mer information om ytterligare remissbehandlingar, se nedan i de olika projektrapporterna för 2021.

Det gamla ärendet om vindkraftsparken Ivarsboda/Gryssjön, som VOF sedan länge motsatt sig i ett flertal yttranden, har kommit i ett nytt läge då man nu ansöker om att höja de 30 tidigare tillåtna verken från 200 meter till 270 meter. Per Hansson, Holmön, som länge engagerat sig i detta ärende, har efter förfrågan fått VOF's förtroende att som juridiskt ombud företräda föreningen i detta ärende. Per har bl.a. försökt få ut information från Länsstyrelsen gällande skyddsvärda fåglar i området, men av sekretess skäl (att inte till allmänheten lämna ut information om skyddsvärda arter) nekats detta – trots att han företräder en fågelskyddsförening. Ärendet har överklagats ända upp till Högsta förvaltningsdomstolen, dock utan att Lst's beslut ändrats – han fortsätter bl.a. tillsammans med BLS att undersöka tolkningen av dessa sekretesslagar. Per har i VOF's namn även till Naturvårdsverket inlämnat en gediget utarbetad ”Anmodan att Naturvårdsverket begär återkallelse av miljötillstånd för vindkraftsanläggningen Ivarsbod/Gryssjön”.

Pers ambitiösa engagemang i denna fråga sammanhänger delvis med hans stora forskningsprojekt rörande det han kallar termikflaskhalsar för flyttande rovfåglar och tranor över öppet hav på platser där vardera sida om land är som kortast. Om detta projekt, se Christer Olssons artikel ”Rovfåglars flyttvägar över Norra Kvarken” i FiV nr:1 2021. I denna artikel framgår Pers planer på en populärvetenskaplig film ”…om tio av de presenterade termikflaskhalsarna och deras idoga sträckräknare.”. Per har ansökt och beviljats finansiering för detta filmprojekt från såväl VOF som UDF och skriver följande om hur filmprojektet utvecklats under 2021:

> I syfte att inleda filmning av tran- och fjällvråksträcket över Norra Kvarken under 2021 tillfrågades några lokala fotografer om att filma från ett par olika platser på västerbottniska fastlandssidan. Trots mina försök till distansregi lyckades vi inte träffa någon bra dag under april månad. Därför kommer filmningar i Norra Kvarken att prioriteras våren 2022. Varken undertecknad (p.g.a. dåvarande handikapp) eller någon annan kunde täcka in Holmöarna som annars är en idealisk plats för ändamålet. Kontakter har under 2021 tagits med en lokal drönarflygare som är beredd att komma ut till Holmöarna under 2022. Även UR-vetenskap har visat intresse. Österbottniska Valsörarnas Biologiska Station är också positiva och kommer att medverka 2022 om nu inte Covid-19 fortsätter att försvåra mänskliga kontakter. Då filmen dokumenterar termikflaskhalsarna även i södra Skandinavien prioriterades filmning där nere under hösten 2021. Således finns nu ett 15-tal grovklippta filmsekvenser med fåglar, miljöer och intervjuer med lokala sträckräknare från Norra Öresund och Falsterbo (Skåne), Torhamn (Blekinge), Hoburgen och Näsudden (Gotland) samt Örudden (Sörmland). Här hade jag själv möjlighet att närvara, regissera och intervjua tack vare god rehabilitering. Lennart Mattsson, en rutinerad skånsk naturfilmare, är huvudfilmare. Vi hade glädjen att på film dokumentera årets bästa ormvråksdag! Den 26.9 i Norra Öresund lämnade ca 3 000 ormvråkar landet mot norra Själland, Danmark. Parentetiskt kan nämnas att endast 25 ormvråkar sträckte ut vid Falsterbo den dagen. /PHa

Många skogsbolag har visat intresse för att rekonstruera utdikade våtmarker – antagligen grundat på insikten att inte bara skog utan även våtmarker tar upp koldioxid. Våtmarker är hur som helst av stor betydelse för fågellivet och ett arbete har inletts att tipsa skogsbolagen på ur fågelsynpunkt lämpliga våtmarker att rekonstruera.

Skogsstyrelsen i samarbete med Länsstyrelsen har under året skapat en arbetsgrupp ”För ett mer variationsrikt skogsbruk” som föreningen genom Christer Olsson deltagit i och som kommer att fortsätta sitt arbete under 2022.

Ett gammalt ärende, ”Sommarugglor i Västerbotten”, utannonserat av företaget Wild Nature’s fotoresor, och vars lämplighet föreningen starkt ifrågasatt, har delvis genom förenings agerande avskrivits och är enligt uppgift från företaget i fortsättningen inte längre aktuellt.

Fågeltorn på Stora Tuvan: Det har kommit till vår kännedom att Länsstyrelsen planerat att riva det gamla fågeltornet på Stora Tuvan. Föreningen har till Länsstyrelsen inlämnat ett dokument som dels påtalar vikten av att ett ur fågelsynpunkt funktionellt nytt fågeltorn uppförs på Stora Tuvan, helst ute på den lilla ö som nu bildas utanför det sk. gömslet, dels bifogat kopior på dokument som visar att det gamla tornet rimligen måste anses ägas av Umeås Fältbiologer, som uppförde tornet i slutet på 60-talet – ja år 2020 var det 50 år sedan tornet vid en höstexkursion invigdes! Någon uppgift om att tornet exproprierats av Länsstyrelsen, och därmed fritt fram att rivas, har inte framkommit. I samband med det aktuella dokumentet till Länsstyrelsen om behovet av ett nytt torn gjordes ett besök på ön med representant från Länsstyrelsen. När berättelsen om det gamla tornets ”proveniens” klargjordes, var vi överens om att tornet *inte* skulle rivas, utan stå som ett lärorikt exempel på hur denna ö i Umeälvens delta förändrats på 50 år – tornet uppfördes på öns strandkant, men nu mitt i skogen, utan någon som helst utsikt mot de fågelmarker för vars skydd tornet en gång uppförds. Dock, kommunikationen i detta ärende fungerade inte hos Västerbottens Länsstyrelse, och i slutet av förra året kom ett meddelande om att tornet rivits! Det är en viktig uppgift för den kommande styrelsen att bevaka detta ärende, att ”vända på varje sten” för ett nytt fågeltorn på Stora Tuvan, lämpligt placerad så att denna lilla ö i Umeälvens delta återtar sin gamla roll som en ”superlokal”.

Städningsuppdrag: Under många år, höst och vår, har föreningen på uppdrag och mot viss ersättning från Länsstyrelsen städat spänger och stigar på Stora Tuvan. Länsstyrelsen har ställt frågan om föreningen var villig att åta sig motsvarande uppdrag för ytterligare skådarlokaler: Villanäs, Bergön, Degernäs (limpan) och Storavan. Föreningen har tecknat avtal och genomfört städning av dessa lokaler med besök höst, vår och i slutet av sommaren. Städningen har åtföljts av rapporter till Lst om eventuella åtgärder för skötsel av dessa lokaler. Påpekandet av bristande underhåll, inte minst vad gäller spången och tornet på Villanäs förefaller ha lett till reparation av såväl spång som torn och dessutom en betydande och ytterst välbehövlig röjning av den uppväxande skogen framför tornet. Det var nära att det kunde gå lika illa för Villanästornet som det gått för tornet på Tuvan – ett fågeltorn mitt i skogen. (Den sk. Plattan på E4:an, som är ett populärt skådarställe, missköts inte av fågelskådare – den städningen åligger Vägverket. Men ett vindskydd vid Plattans kant ut mot Röbäckslätten är starkt efterlängtat; frågan har diskuterats med bl.a. Länsstyrelsen, men tyvärr har inga åtgärder ännu vidtagits – dock inte heller helt avskrivits.)

Storspovens Dag: ett i Umeåområdet aktivt kollektiv med *storspoven* som sin symbol har tagit kontakt med styrelsen och låtit vinsten av en försäljning av tröjor med bild på spoven gå till föreningens fågelskyddsfond – det blev en rejäl summa som vi är ytterst tacksamma för.

Detta inspirerande initiativ med vårt landskapsdjur (som ju också i vinter vackert står och lyser i Umeås rådhuspark) har lett till att styrelsen beslutat att införa ett återkommande ”event”: *Storspovens Dag,* som nu 2022 planeras genomföras den 24:e april. Exakt vad som skall hända denna dag är ännu inte fastlagt, men öppet för förslag! Frivilliga kan anmäla sitt intresse till styrelsen. (Föreningens symbol, den blå kärrhöken, är visserligen Västerbottens landskaps*fågel*, men ”Blåhökens Dag” skulle nog inte locka på samma sätt som den för allmänheten kända och uppskattade storspoven!)

VOF och fågelguidningar: de via Länsstyrelsen och *Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven* utlagda guidningarna för allmänheten – som huvudsakligen vanligen VOF genomför – inställdes även 2021 på grund av pandemin, liksom den av UFF planerade verksamheten på *Fågelskådningens Dag.* Dock, några ambitiösa UFF:are ordnade en ”coronasäker” guidning till Röbäcksslätten med 5 deltagare – snyggt! Om UFF’s verksamhet 2021, se verksamhetsrapporten nedan. VOF ser fram emot att nu år 2022 genomföra de sedvanliga guidningarna för allmänheten.

Nya medlemmar: i syfte att intressera nya medlemmar för VOF – förutom guidningar och Storspovens Dag – har en ny informationsbroschyr för VOF tagits fram och är under tryckning. En ny upplaga av ”VOF mössan”, med något andra färger än tidigare, har beställts.

VOF och riksföreningen BLS: Riksstämman 2021 genomfördes digitalt p.g.a. pandemin. Föreningen deltog via mail i de aktuella omröstningarna. Christina Adolfsson deltog även via länk i såväl riksstämman som andra seminarier via länk: presshantering, fågelskydd och skogsfrågor. Christina och Dag Österlund har som representanter för VOF deltagit i BLS’s *landsdelsmöte* för norrlandsföreningarna som anordnades i Östersund 16–17 okt.

VOF och allmänheten: ett uppenbarligen ökat allmänt fågelintresse, en väl fungerande hemsida – såväl för VOF som BLS (och förmodligen genom div. typ FB sidor) – har inneburit en ökad kontakt för föreningen med radio, television, tidningar och enskilda personer. Många kontakter går inledningsvis via uppringning till ordförande, som dock är glad att oftast kunna hänvisa till andra VOF:are med bättre insikter i de olika fågelfrågorna. Som ett litet mer kuriöst exempel kan nämnas hur en arbetsgrupp inom Umeås Designhögskola fått i uppdrag att utforma en fågelholk. Gruppen tog kontakt med föreningen för råd om utformning, föreningen kunde avboka ett flertal rätt vilda förslag på en fågelholk som lätt kunde bli en fågelfälla! Slutresultatet blev rätt fint, oklart om det var tänkt att den skulle gå i produktion!

Projekt- och verksamhetsrapporter 2021, något förkortade

Projekt Havsörn: Antalet kända revir 2021 var 48, varav 2 i inlandet – jämfört med 2021 en ökning med 5 revir. Inventeringar har genomförts för att hitta nya revir, men tyvärr har ingen ringmärkning gjorts då klättrare saknats. Något färre lyckade häckningar och färre ungar under 2021: 34 jämfört med 42 år 2020.

Under 2021 har 30 avverkningsärenden behandlats, vilka berör havsörnsrevir. Förslag till åtgärder har varit bland annat att, inom ett område på 500 m från boet kan markägaren beläggas med restriktioner (t.ex. ingen avverkning får ske under tidsperioden 1 februari – 31 augusti) eller förslag till biotopskydd.

För en mer detaljerad genomgång av häckningar och häckningsresultat område för område, samt statistik för havsörnens utveckling i Västerbotten1990-2020, se hemsidan under Fågelskydd/Projekt Havsörn.
Jan-Erik Wallin

Projekt Kungsörn: projektet har de senaste åren införlivat två ytterligare arter i sitt arbete med rovfåglar i länet, nämligen pilgrimsfalk och jaktfalk. I stort sett samma personer är engagerade i inventeringsarbetet med de tre arterna. Några inventerare jobbar dock enbart med någon av arterna.

Kungsörnsprojektet har varit aktiv sedan 1973. För första gången på flera år hölls inget uppstartsmöte i Umeå p.g.a. pandemin. Planering av året fick ske av undertecknad tillsammans med övriga genom digitala system. Den stora inventeringshelgen och förläggning på Gafsele Hostel fick ställas in. Inventeringen sköttes i mindre grupper och av enskilda inventerare (en eller två personer i bilarna). Vissa övernattningar gjordes dock för att minska

bilkörningen. Som tur var har vi lokala människor som inventerar i sina hemkommuner och de personerna var ännu viktigare när vi nu inte kunde inventera på samma sätt som tidigare.

Vårvinterinventeringarna görs för att undersöka om reviren är besatta, i vilka berg paren håller till, samt också för att hitta nya revir. I slutet av maj och ända fram till 15:e september besöks kända boplatser och letas efter nya, för att se hur häckningsframgången varit. Vid slutet av perioden letar vi flygga ungar i revir vi inte kunnat konstatera häckningar. Tack vare att pandemin klingade av under sommarmånaderna kunde vi genomföra en liten inventeringshelg i slutet av augusti, och den var återigen förlagd i Gafsele.

Årets resultat blev riktigt hyfsat trots de två föregående toppåren – det brukar oftast bli ett sämre år efter toppår. 2021 kunde räkna in 62 ungar. Av dessa ungar kunde vi ringmärkta 14, tyvärr det sämsta antalet sen -90talet – *vi behöver fler klättrare!* Den fortfarande fina tillgången på skogsfågel, och en viss uppgång av harstammen, är nog förklaringen till att det även detta år gått så pass bra för örnarna. Bra med mat och därmed vuxna örnar i gott skick för att kunna genomföra en häckning i vårt ibland snörika och bistra klimat.

Undertecknad har också varit delaktig i den grupp som jobbat med nya kriterier för inventering av kungsörn i landet. Dessa kriterier började tillämpas under säsongen 2021. Projektet finansernas årligen genom investeringspengar från Naturvårdverket som går till vår Länsstyrelse för att inventera rovdjursstammarna i länet, i år fick vi 85 000kr för detta.

Projektet har även detta år lämnat in ett stort antal synpunkter på tänkta vindkraftsanläggningar samt haft bra kontakter med Länsstyrelsens handläggare och naturbevakare, elbolagen samt de MKB firmor som står för de förberedande inventeringarna innan de kan bli till godkända nya vindkraftsanläggningar.

Ytterligare information kring arbetet i projektet, uppgifter om finansiering, samarbetet med SLU, Umeå, ljudboxar etc. se hemsidan: Fågelskydd/Projekt Kungsörn

Symposiet som föreningen *Kungsörn Sverige* skulle hålla 2021 i Norge blev tyvärr inställt, men vi hoppas att Norgesymposiet blir av nästa höst.

Stort tack till Länsstyrelsen i Västerbotten för gott samarbete finansiella bidrag.

Per-Olof Nilsson, samordnare och koordinator för kungsörn/pilgrimsfalk/jaktfalk.

Projekt Pilgrimsfalk: projekt drivs med i stort sett med samma folk (ca.15 personer) som arbetar med kungsörnen i länet, resultat och planering togs upp på samma uppstarsträff som kungsörn hade i februari. Vi inventerar både kända häckningslokaler och letar nya. Under april börjar vi inventeringarna. Falkarna brukar vara på plats vid slutet av april till i början av maj – då brukar vi göra våra första besök. Sedan inventerar vi gamla och nya lokaler under juni till början av augusti. Vi gör detta för att se om det finns falkar på lokalerna, samt om de har gått till häckning. Senare på sommaren räknar vi ungarna i de lyckade häckningarna.

I Västerbotten har vi för närvarande 61 kända lokaler (revir). I år kontrollerades 53 av de tidigare kända lokalerna och 10 nya lokaler hittades. 35 av reviren var besatta av en eller två falkar. 27 lokaler hade påbörjade häckningar. I 25 lokaler kunde vi konstatera lyckad häckning och hela 55 ungar kunde så småningom räknas in. Nytt rekord för pilgrimsfalken i länet sedan vi började att inventera den. I 2 lokaler misslyckades häckningen, men på det hela ett mycket bra år för pilgrimsfalken i Västerbotten; två ungar kunde ringmärkas.

På grund av corona blev det ett ganska konstigt inventeringsår: för många blev det ensamkörning i bil och inga större gemensamma inventeringar.

För ytterligare uppgifter om pilgrimsfalkens situation i länet och projektets finansiering, se hemsidan Fågelskydd/Projekt Pilgrimsfalk

Per-Olof Nilsson, samordnare och koordinator för kungsörn/pilgrimsfalk/jaktfalk.

Projekt Jaktfalk: kunskapen om jaktfalken i Sverige är ytterst begränsad, det gäller tyvärr även i många av de övriga nordiska länderna. En viss minskning av beståndet har dock kunnat konstateras. 2018 bestämdes det inom Projekt Kungsörn att ta tag i inventeringarna av denna

fågel. Länsstyrelsens naturbevakare i Västerbotten inventerade jaktfalken mellan åren 1998 och 2009. Toppåret var 2005 med 16 lyckade häckningar och 44 inräknade ungar.

2021 har tre personer inventerat och undertecknad har skött det administrativa. Två inventerare i fjällen på skoter under april och maj. Med helikopter i juni över nästan alla gamla kända lokaler under en dag (vi hade hoppats på två dagar). Insatsen har inneburit besök i 50 av de 52 lokaler på vår lista. Ambitionen har varit att besöka alla gamla kända revir, hitta falkarna i dessa och hitta nya revir. Resultaten av de besökta reviren blev något bättre än fjolårets: 8 lokaler besatta, 6 lyckade häckningar och 17 ungar. Även om detta resultat är något bättre än fjolårets, så är det ändå oroväckande dåligt för artens överlevnad. Har falkarna flyttat från de gamla lokalerna och vi ännu inte hittat dem, eller håller denna spännande och imponerade falk på att försvinna från länet?

I den speciella fjällmiljö där denna falk håller till är det helikopter som gäller. Hittills finansierat med bidrag från Alvins fond (i år har vi använt 64 958 kr). Vi hoppas på fortsatt stöd, har sökt 65 000 kr; om detta går vägen och med lite pengar kvar från 2018 kan vi flyga mer 2022. Hur som helst måste detta flygande kompletteras med vårinventeringar under april och maj för att hitta falkarna. Vi söker efter personer som i dessa vårtider rör sig i den aktuella fjällmiljön och är villig att spana efter denna alltmer sällsynta falk – en falk som kan vara på väg att försvinna från vårt land.

Stort tack till alla inventerare som år efter år ideellt ställer upp med detta viktiga arbete.

Per-Olof Nilsson, samordnare och koordinator för kungsörn/pilgrimsfalk/jaktfalk.

Projekt Berguv: I och med att SOF/BirdLife Sverige initierat en riksinventering över två år, 2019-2021, har projekt Berguv Nord till viss del återupptagit sin verksamhet. Eller kanske snarast att projekt Berguv Nord bytt skepnad och återuppstått som en fri arbetsgrupp organiserad av P-O Nilsson (kungsörnsgruppen m. fl.), Stefan Delin (kungsörnsgruppen m.fl.) och Ulf Sperens (projekt Berguv Nord).

En stor del av inventeringsarbetet sker numera med hjälp av ljudboxar som placeras vid lämpliga lokaler. Inspelningen gås senare igenom för att lokalisera eventuella hoanden från berguv.

Tre häckningar kunde konstateras. I ett bo fanns en unge som senare tyvärr hittades i dåligt skick och dog. Ett par fick två ungar som sedermera ringmärktes. I ett område kunde häckning konstateras då tiggläten från ljudbox avslöjade att det fanns minst en unge i reviret på hösten. Möjligen fanns det en fjärde häckning som vi troligen missat i och med att två flygga ungar sågs på dagen i juni. Två av de elva reviren upptäcktes med hjälp av ljudbox.

För en mer detaljerad genomgång, kommun för kommun, avseende besökta lokaler, konstaterade par etc. se hemsidan under Fågelskydd/Projekt Berguv.

Ulf Sperens

Projekt Vitryggig hackspett: För den vitryggiga hackspettens del var 2021 ett år då arten tog ett tydligt steg framåt i Västerbotten. För första gången på drygt 45 år kände vi till fler än ett par som lyckades med häckningen, ja, till och med fyra lyckade häckningar hittades i länet under året. Därtill fanns ytterligare två par i länet i april. Det ena splittrades andra veckan i april, honan försvann till annan lokal medan den envetet trummande hannen blev lämnad ensam. Dessutom fanns ett par på annan mycket lämplig häckningslokal fram till i början av maj, då vi plötsligt tappade kontakten med dom. Därutöver fanns sju ensamma hannar och en ensam hona under häckningstid i lämplig häckningsmiljö i länet. I landet totalt fanns åtta kända häckningar 2021.

En stor nyhet var att vi fick länets två första kända häckningar i döda sälgar detta år. Nämnas bör också att två unga honor blev ringmärkta på Röbäcksslätten i samband med standardiserad ringmärkning i september. Vid årsskiftet 2021/2022 inräknades nio individer på uppsatt späck runt om i länet.

Det publika trycket på vitryggarna på en känd lokal nära Umeå har periodvis varit högt, men så vitt vi vet har inga övertramp skett av några fotografer som avvikit från den vältrampade led som går rakt igenom detta revir. Vi ber er här och nu att visa vitryggarna största respekt – de är ofta lätta att komma ganska nära om man sitter och väntar ut dem på den kända lokalen och gör vad man kan för att inte skrämma dem. Skulle ni råka få reda på någon av de andra lokalerna för arten i länet, ber vi er vänligen men bestämt att inte besöka dem där. Allra minst spela upp några vitryggsläten för att locka fram dem. Alla vitryggs-eftersök i Västerbotten bör således ske på en enda lokal. Trycket från naturfotografer på denna art är nämligen enormt, sett i ett riksperspektiv! Hittar ni någon vitrygg utanför den ovan omnämnda lokalen, oavsett årstid, hör gärna av er till undertecknad, som lovar att uppvisa vederbörlig sekretess och respekt för en sådan fågel. Vi tror tveklöst att det finns ett mörkertal!

För en fullständigare text och ytterligare information om vitryggsprojektet, se hemsidan under Fågelskydd/Projekt Vitrygg
Christer Olsson olssoncito@hotmail.com

Stora Fjäderäggs Fågelstation (SFF): under 2021 har undertecknade tagit över värdskapet för Stora Fjäderäggs fågelstation efter Niklas Andersson. Pandemin gjorde att stationens årliga arbetshelg inte kunde genomföras som planerat, men Fredrik och Eva-Linda Grensman utförde ett jättearbete med att röja småtall i området mellan Granskogen, Misthuset och Svaget. Christer Wilhelmsson med vänner har bränt rishögar och av dagboken framgår att många gjort plantryckningsinsatser och annat smått och gott för stationen. Utöver den uteblivna arbetshelgen har verksamheten i stort flutit på normalt. Bemanningssituationen har överlag varit god men på grund av några sena avhopp eller perioder med mycket dåligt väder stod stationen obemannad ett par kortare perioder under hösten och fick dessutom stänga redan i slutet av vecka 41, vilket är en till två veckor tidigare än normalt. Dock, ca 90 personer har under året deltagit i verksamheten på stationen.

Ringmärkningen

Märksumman för året slutade på 6963 nymärkningar, vilket är klart under medelvärdet på 7717. En huvudanledning var troligen att stationen stängde redan vecka 41 och att sena invasionsarter som gråsiska och mesar därför fångades i betydligt lägre antal än normalt. Våra vanligaste märkarter kungsfågel och lövsångare ligger däremot ganska nära medel sett till det senaste decenniet. Totalt ringmärktes 64 arter, vilket är något under medelvärdet på 69 arter. Inga nya arter för stationen märktes under året, men däremot blev nötväcka av underarten *europea* nytt märktaxa för ön. En nötväcka har märkts tidigare, men det var en individ av den sibiriska underarten *asiatica*. Totala antalet märkta arter sedan stationens start 1984 ligger kvar på 147 arter. Videsparven hade ett mycket bra år med hela 68 märkta fåglar, vilket är det bästa året sedan 1991 och tredje bästa summan någonsin! Bland rariteterna förtjänar 11 tajgablåstjärtar och 3 kungsfågelsångare ett särskilt omnämnande. Tajgasångaren som brukar fångas i tvåsiffriga antal fångades däremot bara i ett (1) exemplar under 2021. Detta var lite av en besvikelse eftersom vi deltar i det nationella tajgasångarprojektet och Stora Fjäderäggs fågelstation brukar stå för en stor del av landets ringmärkta tajgasångare. Några ytterligare exempel på roliga inslag i märkningen under året: tretåig hackspett (6), mindre flugsnappare (4) och bändelkorsnäbb (2). Månadstotalerna blev enligt följande: maj 288, juni 17, augusti 1 904, september 3 341 och oktober 1 413. Våra fyra talrikaste arter blev kungsfågel (2299), lövsångare (1154), bergfink (960, näst högsta summan någonsin) och gråsiska (766).

Återfynd och kontroller

Under året har det inkommit rapporter om ett drygt tiotal återfynd och kontroller.
…En kungsfågel märkt den 6 september 2021 hittades död den 6 oktober samma år på oljeplattformen ”Snorre A” ute i Nordatlanten. Slutligen har en lövsångare märkt den 18

augusti 2021 på Fjäderägg kontrollerats genom att ringen avlästes på foto taget den 14 september samma år i Damietta, Egypten (klippt ur den fullständiga rapporten).

Jobba på Stora Fjäderägg!

Det finns fortfarande en del bemanningsluckor under 2022 (ffa våren och senare delen av oktober) och vi tar redan nu emot bokningar inför 2023. Vi tycker förstås att det är lite extra kul om ”nya” gäng kommer. Då vi allt som oftast varje år har luckor i bemanningen, önskar vi gärna hjälp så att vi kan fylla dessa.

För den fullständiga texten kring Stora Fjäderägg 2021, se hemsidan/ Stora Fjäderägg

Andreas Garpebring, Anna Hallmén & Christer Larsson

Umedeltats Fältstation (UDF):

Räkningar av ”de fyra stora”: Sångsvan, Sädgås, Grågås och Trana i Umedeltat våren 2021

Våren 2021 fortsatte raden av ganska utdragna, snörika vårar som vi nu haft de senaste fyra åren. Resultat blev ett nytt svenskt rastrekord för sångsvan där det tidigare rekordet om 6 350 ex från i fjol slogs med råge och det nya lyder på 8 400 ex. Antalet sångsvansdagar övertrumfade tidigare rekord ordentligt, och passerade 150 000 rastdagar. Även sädgåsen hade ett toppår och nådde den högsta summan rastdagar någonsin (59 557). Dagsmaxnoteringen om 3 670 ex är den näst högsta för hela räkningsperioden 2001-2021. Dagssumman för sädgås har nu överstigit 2 400 ex tre av de fyra senaste åren, vilket skulle kunna indikera att populationen ökat något, men vi måste vara fortsatt försiktiga med att dra den slutsatsen eftersom vårarna har varit ovanlig utdragna och snörika. Grågåsen uppvisade ungefär samma rastantal som under senare år (max 2 378 ex), medan tranan hade den näst högsta summan rastdagar under alla tider (10 994). Summan fågeldagar för ”de fyra stora” om 272 349 ex är återigen med marginal den största Umedeltat uppvisat. För att kunna hysa dessa stora antal fåglar uppsökte sångsvanarna helt nya fält i främst Stöcke, där många oskördade kornåkrar lämnats hösten 2020.

De tre högsta dagssummorna för de fyra stora våren 2021 samt antalet fågeldagar.

	1:a notering	2:a notering	3:e notering	Fågeldagar
Sångsvan	8 400 (6 april)	8 377 (8 april)	8 233 (10 april)	153 858
Sädgås	3 670 (22 april)	3 340 (27 april)	2 862 (20 april)	59 560
Grågås	2 378 (27 april)	2 086 (22 april)	2 000 (20 april)	47 938
Trana	663 (15 april)	512 (10 april)	390 (6 april)	10 994
Totalt				272 349

Kustfågel- och Minkinventering för Länsstyrelsen och Jägarförbundet

Kustfågelinventering, via Lunds Universitet och Länsstyrelsen Västerbotten, av både regionala (8st) och nationella (7st) områden genomfördes i vanlig ordning. Dessutom besöktes samtliga öar inom 12 olika kilometerrutor vid två tillfällen under perioden 7 juni-17 juli för fjärde året i rad. Häckande par och ungar räknades vid båda besöken, och alla tecken på mink noterades. Tre områden i ytterskärgården (Holmön), sju i innerskärgården och två kontrollområden i Snöan-området.

Ringmärkning

Under 2021 ringmärktes 19262 fåglar av 122 arter i UDF:s regi. Majoriteten av dessa märktes vid T-vägen och Obbolatippen. CES märkningen i Villanäs (fågeltornet) genomfördes som vanligt under 10 tillfällen från maj till augusti. Dessutom genomfördes en ringmärkningstur

till Bonden i juli och den tredje antalsräkningen av alkor (2017, 2019 och 2021). Väldigt lite utåtriktad verksamhet kunde genomföras pga Covid-19.
Per Bernhardson

Regionala Rapportkommittéer (RRK): Under verksamhetsåret 2021 arbetade vi som vanligt främst genom administration i Artportalen och med den årliga årsrapporten ”Fåglar i Västerbotten 2020”. I november hölls ett nationellt rapportmöte i Sigtuna. Ett syfte med mötet var att bättre strukturera samarbetet mellan övriga rapportkommittéer och arbetet som bedrivs i Artportalen. Tanken är också att kommittén ska komma närmare regionalföreningen framöver.
Niklas Andersson

Umeå Fågelförening (**UFF)** Inte mycket verksamhet att rapportera detta pandemins år. Av planerade guidningar och evenemang i samband med *Fågelskådningens dag* var det endast en guidning till Röbäcksslätten som genomfördes. Söndagen den 11 april ordnades en ”coronasäker” guidning efter anmälan via FaceBook. Förutom guiderna blev det 5 deltagare. Utöver detta genomfördes endast den sedvanliga glöggkvällen i december på Kulturhuset Klossen på Ålidhem. Kvällen planerades vid ett styrelsemöte hemma hos Åsa Gustafsson i Innertavle; på distans deltog Ritu Andersson. Glöggkvällen var lyckad tycker jag. Årets gäst-föreläsare var Lars Edenius som på ett mycket bra och intressant sätt talade om hur man spelar in fågelsång/läten. Det kom ca 10–12 personer som drack kaffe, glögg och mumsade på pepparkakor mm. Ritu ska ha en extra eloge för att ha ordnat med lokal och gästföreläsare.
Jan Roslin